

СЕКЦІЯ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

УДК 351.853:55

Бодряго Є., аспірантка спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник: Чикаренко І.А. д.держ.упр., професор

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

**ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ТА
ЗБЕРЕЖЕННЯМ ГЕОЛОГІЧНИХ ПАМ'ЯТОК**

Дослідження з питань охорони геологічної спадщини є важливим завданням для України, оскільки ця спадщина містить численні унікальні або типові геологічні об'єкти, які мають наукову, культурно-пізнавальну та естетичну цінність. Загалом на території України знаходиться понад 400 таких об'єктів або геологічних пам'яток, різного типу та класифікації. Однак проблеми вивчення, збереження та раціонального використання геологічної спадщини залишаються актуальними. Тому метою дослідження є вивчення та узагальнення зарубіжного досвіду публічного управління охороною та збереженням геологічних пам'яток. Для досягнення цієї мети ми плануємо зосередитися на декількох ключових аспектах публічного управління в цій сфері. По-перше, ми аналізуємо відповідну державну політику та нормативно-правову базу, зокрема, закони про охорону навколишнього природного середовища та природно-заповідний фонд. По-друге, ми досліджуємо еволюцію ролі геологічної спадщини у розвитку країни. По-третє, ми розглядаємо роль спеціалізованих агентств та громадських організацій у реалізації діяльності з охорони та збереження геологічних пам'яток. Ми вважаємо, що адаптація зарубіжного досвіду та кращих практик може допомогти удосконалити систему публічного управління щодо збереження геологічної спадщини для майбутніх поколінь. Нормативно-правова база повинна бути деталізованою та узгодженою, враховуючи різноманіття геологічних об'єктів. Зарубіжний досвід у галузі публічного управління охороною та збереженням геологічних пам'яток відображає найкращі практики та стратегії, які сприяють збереженню цих унікальних природних утворень, і вимагає розроблення та реалізації ефективних стратегій розвитку.

Деякі науковці досліджували важливість розробки політичних програм, орієнтованих на захист, використання та сприяння георізноманіття, геозбереження, геотуризму та геопарків у кількох країн по всьому світу, наприклад таких як Іспанія (Carcavilla et al. 2009 p.; Planaguma and Martí 2018), Чилі (Benado et al. 2019), Індонезії (Bachry 2019), Нідерландах (Stoffelen et al. 2019), Мехіко (García-Sánchez et al. 2021), Таїланд (Singtuen et al. 2019), Нова Зеландія (Gravis et al. 2020), Іран (Pourfaraj et al. 2020), України (Ягольник та Манюк 2017), Франції (De Wever та ін. 2015), Єгипту (Abdelmaksoud 2020), Гонконгу (Guo and Chung 2017), Австралії (Joyce 2010; Percival 2014), Словаччини (Lukács et al. 2021), Еквадору (Moreno Vallejo et al. 2020), Ангола (Tavares et al. 2015) та Бразилії (Piranha et al. 2011 p.). На думку Гонсалеса-Мантільї та Леона [1], забезпеченню сталого розвитку країни на всіх її територіях може сприяти професійний менеджмент, зокрема, у сфері туризму, який кореспондується з політичними та адміністративними процесами, що відбуваються в країні- Для успішної реалізації політики збереження геоспадщини необхідно залучати місцеві громади, органи публічного управління, фахівців та приймаючих рішення в цьому процесі [2]. Викликає інтерес державна політика Бразилії з георізноманіття, геотуризму і геопарків, запропонована в штаті Мату-Гросу, яку нами проаналізовано на основі документів, відеозаписів та звітів, розроблених у межах тематичної галузевої палати (ТСК) Законодавчих зборів Мату-Гросу (LAMT). Обґрунтування доцільності створення геопарку Чапада-дус-Гімарайнш (Бразилія) полягає в тому, що цій території притаманне

багате георізноманіття та континентальний розмір. В Іспанії в 2007 році було прийнято три закони: Закон 5/2007 — «Мережа національних парків (LRPN)» [1]; Закон 45/2007 — «Сталий розвиток сільських ЗМІ (LDSMR)» [1]; та Закон 42/2007 — «Закон про природну спадщину та біорізноманіття (LPNB)» [4], які прямо та окремо стосуються георізноманіття та біорізноманіття та забезпечують правову основу для захисту геологічна спадщина (Dias and Ferreira 2018). Зростаюча роль геологічної спадщини в іспанській науковій та соціальній сферах була закріплена Законом 42/2007 «Про природну спадщину та біорізноманіття», в якому збереження геологічного різноманіття та геологічної спадщини згадується як одне з джерел натхнення. Цей закон замінив Закон 4/1989 «Про охорону дикої флори і фауни», який був основною правовою базою для охорони природи в Іспанії протягом трьох десятиліть [3]. Егейський регіон (Греція) характеризується високим геологічним різноманіттям завдяки складній геологічній структурі та пов'язаним з нею особливостям рельєфу і ландшафту. Тут знаходиться велика кількість геоморфологічних і геологічних об'єктів з високим потенціалом для наукового, освітнього та туристичного використання. Нещодавно була здійснена перша спроба інвентаризації основних геоморфологічних та геологічних об'єктів, що мають монументальний характер. Деякі з цих об'єктів, які вже охороняються, допомагають підвищити обізнаність громадськості про цінності геологічної спадщини. Скам'янілий ліс Лесбосу є першим грецьким геопарком [2].

Наразі у Греції розпочато програму оцінювання, захисту та популяризації геооб'єктів острова Лесбос, яка включає план управління та пішохідні стежки, що з'єднують геоморфологічні та геологічні об'єкти [2]. Також, пам'ятки було розділено на 5 груп: міжнародні, європейські, національні, регіональні та місцеві, відповідно до важливості пам'ятки. Публікація «Атласу геологічних пам'яток Егейського моря» (Velitzelos et al., 2003) є першою спробою розпізнати всі геоморфологічні та геологічні об'єкти місцевою владою, жителями та гостями цього району [2].

Отже, за результатами вивчення та узагальнення зарубіжного досвіду публічного управління охороною та збереженням геологічних пам'яток можна зробити висновок, що для забезпечення успішності публічної управлінської діяльності у цій сфері доцільно застосовувати комплексний (інтегративний) підхід, який ґрунтується на врахуванні різноманітних факторів та дотриманні таких ключових принципів, як необхідність залучення громадськості з метою більш широкої підтримки заходів з охорони геологічної спадщини та запровадження стратегічного й проектного підходів, які базуються на наукових дослідженнях і враховують екологічні вимоги та соціокультурний контекст. До перспектив наших подальших досліджень віднесено впровадження інноваційних технологій для моніторингу та збереження геологічних пам'яток, а також створення ефективних систем екологічної освіти для громадськості.

Перелік посилань:

1. Caiubi Emanuel Souza Kuhn, Flávia Regina Pereira Santos, Cleberson Ribeiro de Jesus, André de Andrade Kolya & Fábio Augusto Gomes Vieira Reis «Public Policies for Geodiversity in Brazil» URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12371-022-00705-9>
2. Nikolaus Zouros «Assessment, protection, and promotion of geomorphological and geological sites in the Aegean area, Greece» URL: <https://journals.openedition.org/geomorphologie/398?lang=en>
3. Luis Carcavilla, Juan José Durán, Ángel García-Cortés, Jerónimo López-Martínez «Geological Heritage and Geoconservation in Spain: Past, Present, and Future»
4. URL: https://www.researchgate.net/publication/225507348_Geological_Heritage_and_Geoconservation_in_Spain_Past_Present_and_Future
5. Закон Іспанії №42/2007 «Про природну спадщину та біорізноманіття (LPNB)» <https://www.cms.int/raptors/en/document/law-422007-13-december-natural-heritage-and-biodiversity>